

Er gaat niets boven een goed internationaal congres

Marcel Wissenburg
Radboud Universiteit Nijmegen

Er was een tijd, toen de post nog per koets reisde, dat kennis via handgeschreven brieven tussen intimi uitgroeide tot een boek met een oplage van soms wel drie-, vierhonderd exemplaren. Serieus wetenschappelijk werk haalt nog steeds zo'n oplage, of het nu om boeken of tijdschriften gaat (*mundus alter et idem*), maar voor de postkoets is, althans ten dele, het congres in de plaats gekomen – en niets kan het congres vooralsnog vervangen. Seminars met directe collega's en e-mails aan indirecte collega's, zalen vol meelezende studenten, en niet te vergeten de zo geroemde verblinde referenten: ze leveren nog geen tiende van de hulp, het inzicht, de creativiteit en de diepte die een goed internationaal congres aan een artikel of boek kan geven.

Een succesvol congres vraagt echter wel 'n beetje voorbereiding en aandacht: de mogelijke oogst van congresdeelname is direct afhankelijk van het type congres. Het meest intensief is een congres van het type ECPR Joint Sessions – vijf volle dagen met hooguit twintig bevrolog experts papers tot op het bot fileren kan een onvergetelijke ervaring zijn. Je keert terug naar huis in een roes van creativiteit en liefde voor het vak, en je weet weer helemaal waarom dit de beste baan ter wereld is. Die roes kan wel een week duren en heel creatief zijn (of een uur en heel dodelijk als je administratieve verantwoordelijkheden hebt...).

Het andere uiterste wordt gevormd door supermarktcongressen als de IPSA,

APSA en ECPR General Conference met panels waar drie tot vijf sprekers een minuut of tien krijgen om een paper te presenteren, gevolgd door drie minuten repliek van iemand die je paper vaak niet eens heeft gelezen, terwijl iedereen midden onder de presentaties in- en uitloopt. Dan mag je je nog in de handen knijpen wanneer je zelf mag spreken – niet zelden wordt je coreferent geacht je paper te presenteren, waarna jij al je spreektijd kwijt bent aan het ophelderen van vermijdbare misverstanden. De kater van zo'n congres kan jaren duren.

Een koe legt geen eieren: uit elk type congres kun je verschillende, onvervangbare dingen halen, mits je rekening houdt met het *format*. Intensieve, meerdaagse *workshops*, bijvoorbeeld, zijn bij uitstek geschikt om fundamenteel commentaar op teksten te krijgen. Het gevaar bestaat dat je je daar zelfs al te goed op gaat voorbereiden door je paper al gelijk als een politiek correct artikel te schrijven: de *smallest publishable unit*, onderzoek op de vierkante millimeter, in totaal rituele opbouw, met voorspelbaar positief resultaat. Maar hoe sneller je dat leert, hoe sneller je daar ook weer bovenuit kunt groeien.

Joint Sessionsachtige congressen zijn ook uitstekend geschikt om contacten te leggen waar de term netwerk niet bij past – sommige van mijn beste persoonlijke vrienden ken ik van of via mijn allereerste internationale congres, nu al bijna een generatie geleden. Maar natuurlijk zijn zulke vriendschappen ook 'gewoon' nuttig: ze maken *visiting fellowships* mogelijk, tips over *jobs*, samenwerking in onderzoek en aanvragen, en gezamenlijke publicaties.

Voor deze functies bestaan geen alternatieven. De directe collega's doen hun best bij presentaties, maar ieder heeft zijn eigen jachtterrein en literatuur. Redacteurs en *referees* van tijdschriften zullen de moeite niet nemen onvoldragen teksten serieus te nemen. Presentaties tijdens een verblijf aan een buitenlandse universiteit zullen zeldzaam zijn – wie immers kent je voldoende om je uit te nodigen? Contacten via e-mail – wederom: wie, die je niet kent, zal op je mails reageren? Online publiceren als *working paper*: ook hierop hoeft niemand te reageren. Wie daar wel de tijd voor heeft en neemt is waarschijnlijk ofwel gek of geobsedeerd – *same difference*.

Hoe meer een congres een IPSA-achtige vorm heeft, hoe meer je er je blik mee kunt verbreden en hoe belangrijker het wordt in de organisatie binnen te dringen door zelf panels te organiseren. Het is misschien vervelend slechts een flitspresentatie te mogen geven voor een langsflietsend publiek – maar als je zelf mag gaan 'shoppen' zie je meer verrassend onderzoek, heet van de naald en vaak nog niet eens afgerond, dan je voor mogelijk houdt – ook op terreinen waar je normaal (of met een zoekopdracht in een zoekmachine) nooit op zou stuiten. Zo is – min of meer – antibiotica ontdekt, en ook voor deze bron van inspiratie bestaat geen alternatief. Immers, hoe snel tijdschriften tegenwoordig ook mogen zijn, wat daar gepubliceerd wordt is vaak al twee jaar oud, en (zie boven) heeft alle nadelen van het wetenschappelijk artikel.

Het zelf organiseren van panels zorgt ervoor dat je ook een beetje greep krijgt op je eigen lot – je panel kan dienen als

ontmoetingsplek voor gelijkgestemden, als voorwerk voor Research Sessions, voor jarenlange wereldwijde projecten, *special editions* van tijdschriften, zelfs (in deze barbaarse tijden een vies woord:) boeken.

Tja... en dan al die andere voordelen die ik alleen maar kan opsommen, niet uitwerken: de leereffecten van het in hoog tempo moeten doorwerken van tientallen papers, als ware je een redacteur; de mogelijkheid vreemde plaatsen te verkennen zonder gelijk een half jaar in ballingschap te hoeven; de bijdrage die je belangeloos aan het werk van anderen mag leveren, uiteraard in ruil voor het dankwoord; het schouderklopje dat je krijgt van de superster, wereldberoemd onder alle tweehonderd specialisten op zijn of haar terrein, enzovoort. Helaas voor de dromers: van de in populaire media en door dropouts als David Lodge gesuggereerde ontucht in de wandelgangen van het congres heb ik niet veel gezien – misschien is dat toch meer iets van een andere, minder professionele generatie.

Naar congressen gaan kan ook grote ellende zijn, dat is waar: het regelen van de reis, de reis zelf, de ranzige hotelkamers, de matige restaurants (mijn hart gaat uit naar alle vegetariërs en veganisten), de kosten die je moet voorschieten, juist met een kleine beurs, de eenzaamheid in de jaren voor je een eigen netwerk hebt opgebouwd, en natuurlijk het risico dat je in een totaal oninteressante, lelijke stad terecht komt. Maar dat heeft allemaal niets met de waarde 'an und für sich' van een congres te maken. Als een congres zelf tegenvalt, dan kan dat aan *bad chemistry* liggen maar meestal gewoon aan slechte voorbereiding, dus aan jezelf.